

**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОСВІТИ ТА
РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ЧАСУ:
ПРОБЛЕМИ, РІШЕННЯ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**Міжнародної науково-практичної
конференції**

26-27 жовтня 2023 р.

Запоріжжя
Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education “Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy”
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
Міжнародної науково-практичної конференції
«СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОСВІТИ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА
ПОВОЄННОГО ЧАСУ: ПРОБЛЕМИ, РІШЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ»

BOOK OF ABSTRACTS
of the International scientific and practical conference
“STRATEGIC ORIENTATIONS OF EDUCATION AND REHABILITATION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL
LAW AND POST-WAR TIMES: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS”

26-27 жовтня 2023 року
October 26–27, 2023

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 2 від 27 жовтня 2023 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;

Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;

М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;

О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;

О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;

Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;

О. В. Макаренко, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Єнєва С. В., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;

Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;

Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія.

Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 26-27 жовтня 2023 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2023. – 764 с.

С 83

Strategic orientations of education and rehabilitation in the conditions of martial law and post-war times: problems, solutions, prospects : Book of Abstracts of the International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, October 26–27, 2023) / General editor V. Nechyporenko. – Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2023. – 764 p.

ISBN 978-617-7929-11-5

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи», організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей висвітлюють нагальні проблеми, завдання та перспективи розвитку освітньої сфери в умовах війни; розкривають специфіку впливу штучного інтелекту та цифровізації на освітній ландшафт; актуалізують теоретичні та практичні аспекти спеціальної й інклюзивної освіти; характеризують особливості психологічної та соціальної реабілітації населення України; розкривають сучасні підходи до дотримання здорового способу життя; відображають актуальні тенденції розвитку мистецтва, дизайну, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 37+364-786]364/366"

ISBN 978-617-7929-11-5

© Автори тез, 2023

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2023

Останні питання стосувалися переваг та ризиків використання ШІ в самостійній роботі. Зазначаємо, що такі варіанти, як «допомагає швидше знаходити доступні ресурси» (75%), «не потребує вичитки різних ресурсів, оскільки генерується одразу основна інформація» (58,3%) та «вирішує завдання самостійно, тому економиться час» (33,3%) є фаворитами серед опитаних здобувачів. Така статистика демонструє бажання студентів спростити процес виконання самостійних видів робіт, зекономити час на пошук та фільтрацію.

Ризиків та обмежень щодо штучного інтелекту респонденти виокремили більше. Зокрема 88,3% зазначають про неточні дані, 68,3% – про наявність плагиату, 58,3% – про шаблонність фраз, 46,7% – про велику кількість помилок; 38,3% – про неможливість написання текстів на особисті теми та 26,7% – про відсутність функції додавання фото тощо. Отже, на сьогодні ШІ має велику кількість недоліків, яка, з одного боку, допомагає студентам критично мислити, а з другого, не дозволяє уникати власної інтелектуальної діяльності.

Останнє питання стосувалося думки студентів щодо того, чи може штучний інтелект замінити важливі аспекти людської викладацької діяльності. Маємо такі результати: 40% зазначили, що комп'ютер не може замінити живу людину, 31,7% – частково, оскільки інформація має постійно оновлюватися, перевірятися, та 25% – частково, адже ще не належний рівень розвитку технологій та він потребує покращення. Тобто здобувачі освіти розуміють, що повноцінне витіснення викладацької діяльності розумними комп'ютерами ще досі не можливе, але частково така ймовірність присутня.

Отже, можемо зазначити, що майбутні філологи дійсно використовують ШІ у різних видах самостійної діяльності, проте, окрім звичайного списування, вони також звертають увагу на недоліки такого методу виконання, його переваги, подальші перспективи використання. Такий підхід засвідчує, що штучний інтелект потрібно удосконалювати, при цьому паралельно навчати студентів ним користуватися не задля полегшення роботи, а задля її оптимізації, перевірки та згадженості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Візнюк І., Буглай Н., Куцак Л. Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вінниця, 2021. Вип. 59. С.14–21. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>.
2. Штучний інтелект. *Українська Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82 (переглянуто: 18.10.2023).

Сімічева Юлія Миколаївна,
викладач кафедри соціально-гуманітарних наук та мовної підготовки,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Сучасний світ змінюється щоденно, і чимало прогресивних змін у ньому пов'язано з розвитком і вдосконаленням цифрових технологій. Система освіти не є винятком у цьому процесі. Відомо, що зміст освіти має відповідати потребам суспільства для того, щоб підготовка майбутніх фахівців відбувалась із врахуванням тенденцій і вимог майбутнього. Ми живемо в епоху інформатизації, яка характеризується застосуванням засобів інформаційних технологій у багатьох сферах діяльності людини і в сфері освіти також. Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням потребує раціонального поєднання традиційних освітніх засобів із сучасними інформаційними і комп'ютерними технологіями для підвищення його ефективності і модернізації освіти в цілому. Штучний інтелект належить до одного з передових засобів вдосконалення навчального процесу у ВНЗ.

Незважаючи на те, що штучний інтелект в освіті почав використовуватись відносно недавно, він вже став об'єктом дослідження вчених-методистів як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Вітчизняні дослідники І. Довженко, Н. Новохатська, О. Загородня, Л. Морська, І. Зачепа, В. Грицишина та інші розглядали явище штучного інтелекту як один з передових методів і засобів опанування навчальних

дисциплін. Серед зарубіжних вчених слід виділити M. Byram, D. Crystal, M. Dooly, M. Fleming, S. Guth, M. Jewell, C. Kirsch, Y. Lam, R. Stannard, M. Pegrum та інших, які аналізували методи і підходи до використання штучного інтелекту в освіті [6; 12]. Але, на жаль, використанню штучного інтелекту на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти достатньо уваги приділено не було.

Комп'ютеризація навчального процесу в Україні і світі в цілому спонукає до перегляду традиційних форм і методів викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах, розробки нових форм проведення практичних занять. Значна частина українських ЗВО вимушена була перейти на дистанційний формат навчання у зв'язку з агресією російської федерації на території нашої країни. А отже, сучасні студенти в повній мірі відчували на собі цифровізацію освіти і викладачі вимушені встигати за розвитком технологій, щоб забезпечити процесу вивчення мови цікавість та ефективність. У цьому на допомогу приходять штучний інтелект.

Штучний інтелект (ШІ) (artificial intelligence – AI) властивість автоматичних систем брати на себе окремі функції інтелекту людини, наприклад, вибирати й ухвалювати оптимальні рішення на основі раніше здобутого досвіду й раціонального аналізу зовнішніх дій [3; 9].

Штучний інтелект носить складний характер. Тут використовується дуже складна суміш інформатики, математики та інших складних наук. Комплексне програмування допомагає цим машинам відтворювати пізнавальні здібності людини [5; 46].

На думку М. Маренко та В. Коваленко зараз можна стверджувати про два типи штучного інтелекту. До першого типу можна віднести інтелект, який базується на правилах, а до другого – той, що базується на машинному навчанні. Штучний інтелект на основі правил використовує правила прийняття рішень, щоб створити або запропонувати рекомендацію чи способи вирішення поставленого запиту [2; 50]. Прикладом цього є система інтелектуального репетитора. Ця система має функцію пояснення граматичних правил і надання конкретного зворотнього зв'язку після виконання завдань.

Штучний інтелект, заснований на машинному навчанні, є набагато потужнішим, оскільки машини (орієнтовані на комп'ютер) мають функції вдосконалення шляхом обробки великих багатозначних наборів даних [2; 53].

Що стосується конкретно освіти, інструменти штучного інтелекту на основі машинного навчання можна використовувати для різноманітних завдань у процесі навчання мови, таких як моніторинг активності і створення моделей, які точно передбачають результати поведінки.

Цікаво звернути увагу також на функцію обробки природної мови, яка є однією з підгалузей штучного інтелекту. У цьому випадку програмне забезпечення використовується для розуміння, прогнозування, перекладу та запису текстового вмісту. Експерти досліджують способи використання голосового штучного інтелекту для діагностики читання та інших академічних проблем [2; 53]. Сьогодні штучний інтелект, який базується на машині, вже широко використовується в освіті під час вивчення іноземної мови.

Використання штучного інтелекту передбачає значну індивідуалізацію процесу навчання, що є надзвичайно важливим в умовах дистанційної і змішаної освіти. Реалізувати цей підхід дозволяє використання чат-ботів. Чат-боти пропонують унікальний спосіб взаємодії з користувачами за допомогою діалогу, який допомагає в засвоєнні мовних структур і граматичних правил, зберігає історію спілкування з користувачем та дозволяє їм у будь-який момент переглянути відповідь [1; 19]. Чат-боти допомагають користувачам бути залученими і мотивованими, підказуючи їм, що робити, розважаючи і в той же час інформуючи їх; ніколи не втомлюються і завжди доступні в будь-який період дня і ночі.

Зважаючи на те, що в умовах дистанційного навчання у ЗВО студент може перебувати у будь-якій точці світу, використання чат-ботів, таких як Chat GPT, дає можливість практикувати мову в будь-який час і вдосконалювати мовні навички саме з тих тем, які цікаві студенту, або відповідають вимогам програми. Ця функція надзвичайно актуальна під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, адже в реальному світі дуже важко знайти співрозмовника для практики використання специфічних професійно-орієнтованих мовних одиниць і граматичних конструкцій. Інтерфейс додатку LangAI в Chat GPT відповідає рівню словникового запасу користувача, програма виправляє помилки під час розмови та конвертує мовлення у текст.

Не зважаючи на ряд позитивних і корисних функцій, чат-боти, як і старі платформи з вивчення мов, мають свої недоліки [2; 54]. Опитування користувачів показали, що вони володіють поширеними європейськими мовами, але якість програм помітно погіршується для мов, які недостатньо представлені в інтернеті або мають іншу систему письма.

Також навіть у найпоширеніших мовах світу чат-боти припускаються помилок, трапляються випадки навіть створення нових неіснуючих у мові слів. Проблемою для студентів у цьому випадку є те, що вони можуть сприймати інформацію за стовідсотково правдиву [3; 102]. А отже, роль викладача в регулюванні, контролюванні та коригуванні будь-яких матеріалів і курсів на основі штучного інтелекту є необхідною на всіх етапах вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Таким чином, можна зробити висновок, що штучний інтелект є однією з передових інформаційно-комунікативних технологій і широко використовується в усіх сферах життя сучасного студента. Штучний інтелект може бути чудовим помічником в дистанційному засвоєнні матеріалу та практиці вживання лексичних одиниць, граматичних конструкцій. Але для того, щоб новітня технологія сприяла підвищенню мовного рівня, а не навпаки, викладач має навчити студентів користуватися ним правильно, вибудувати систему навчання з урахуванням всіх його переваг і корисних функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Візнюк І. М., Буглай Н. М., Куцак Л. В. В. Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вінниця, 2021. Вип. 59. С. 14–22.
2. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. 38 (1). С. 48–53. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>.
3. Савченко А. С., Синельников О. О. Методи та системи штучного інтелекту : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2017. 190 с.
4. Омеляненко Г. А. Інформаційно-навчальне середовище: дидактичний аспект. URL: <http://intkonf.org/omelyanenko-ga-informatsiyno-navchalne-seredovischedidaktichniy-aspekt/>.
5. Силка Т. Б. Застосування штучного інтелекту для підвищення ефективності телекомунікаційних систем. Київ, 2020. 103 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34941/1/Sylka_bakalavr.pdf.

Сіциліцин Юрій Олександрович,

доктор філософії,

старший викладач кафедри інформатики і кібернетики,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС УНІВЕРСИТЕТУ НА ПРИКЛАДІ ChatGPT: ПРОБЛЕМА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Останні досягнення в області штучного інтелекту (ШІ) призвели до зростання інтересу до розуміння його потенційних застосувань і наслідків у різних областях. Розроблений OpenAI і оприлюднений у листопаді 2022 року, ChatGPT став широко поширеним із вражаючою швидкістю. Широкий спектр варіантів використання ChatGPT і його потенціал для підвищення продуктивності користувачів майже в кожній галузі надихають на нові розмови про цю передову програму ШІ [4]. Освіта – одне з найбільш обговорюваних. У той час як одні вважають, що новаторська програма штучного інтелекту призведе до зміни парадигми в різних сферах, включаючи освіту [1], інші наголошують на можливих етичних проблемах ChatGPT і вважають її руйнівною технологією. Впровадження технологій ШІ в освіті має потенціал революціонізувати традиційні освітні практики, сприяти персоналізованому досвіду навчання та сприяти розвитку навичок спілкування [2]. Однак інтеграція штучного інтелекту в освіту також викликає критичні питання щодо потенційних викликів і перешкод, які можуть виникнути в результаті цього технологічного переходу.

Одна з таких проблем – це дотримання академічної доброчесності як з боку студентів, так і викладачів.